

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2013-2014

2 AVRIL 2014

**Proposition de loi modifiant l'article 409
du Code pénal incriminant l'incitation
à pratiquer des mutilations génitales
chez les femmes**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
M. MAHOUX

I. PROCÉDURE

La proposition de loi à l'examen a été déposée le 12 décembre 2013 par Mme Els Van Hoof et consorts, prise en considération le 19 décembre 2013 et transmise à la commission de la Justice.

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Alain Courtois.

Membres/Leden :

N-VA	Inge Faes, Frank Boogaerts, Helga Stevens, Karl Vanlouwe.
PS	Hassan Boussetta, Ahmed Laaouej, Philippe Mahoux.
MR	Alain Courtois, Christine Defraigne.
CD&V	Sabine de Bethune, Els Van Hoof.
sp.a	Bert Anciaux, Guy Swennen.
Open Vld	Yoeri Vastersavendts.
Vlaams Belang	Bart Laeremans.
Écolo	Zakia Khattabi.
cdH	Francis Delpérée.

Suppléants/Plaatsvervangers :

Hub Broers, Patrick De Groot, Bart De Nijn, Elke Sleurs, Lieve Maes.
Jean-François Istasse, Fatiha Saïdi, Louis Siquet, Fabienne Winckel.
François Bellot, Jacques Brotchi, Armand De Decker.
Wouter Beke, Dirk Claes, Johan Verstreken.
Dalila Douifi, Jan Roegiers, Fauzaya Tahaaoui.
Guido De Padt, Martine Taelman.
Yves Buysse, Anke Van dermeersch.
Benoit Hellings, Cécile Thibaut.
Bertin Mampaka Mankamba, Vanessa Matz.

Voir:

Documents du Sénat :

5-2399 - 2013/2014 :

N° 1 : Proposition de loi de Mmes Van Hoof et consorts.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2013-2014

2 APRIL 2014

**Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 409
van het Strafwetboek, houdende de
strafbaarstelling van het aanzetten tot
genitale verminking bij vrouwen**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER MAHOUX

I. PROCEDURE

Dit wetsvoorstel werd op 12 december 2013 ingediend door mevrouw Els Van Hoof c.s., in overweging genomen op 19 december 2013 en verzonden naar de commissie voor de Justitie.

Zie:

Stukken van de Senaat :

5-2399 - 2013/2014 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Van Hoof c.s.

La commission de la Justice l'a examinée au cours de ses réunions du 25 mars et du 1er avril 2014.

L'on se référera également à la proposition de résolution visant à lutter contre les mutilations génitales en Belgique (doc. Sénat, n° 5-2453/1), qui a été inscrite en même temps à l'ordre du jour de la commission de la Justice, ainsi qu'aux travaux du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, qui s'est penché sur la question des mutilations génitales en Belgique.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE MME ELS VAN HOOF

L'auteure renvoie aux développements de la proposition de loi.

Bien que la pratique des mutilations génitales féminines soit déjà pénalisée et que l'incrimination vise les personnes qui y prêtent leur concours, trop de filles en sont encore victimes.

La proposition à l'examen vise à élargir l'article 409 du Code pénal, dans le droit fil des dispositions de la Convention d'Istanbul. Seraient ainsi incriminées non seulement la tentative de pratiquer une mutilation génitale, mais également l'incitation à le faire, de même que la publicité directe ou indirecte, écrite ou verbale, en faveur d'une telle pratique. Sont passibles de poursuites la personne qui pratique la mutilation, mais aussi celle qui en fait la publicité.

Juridiquement, la proposition à l'examen s'inspire de la loi sur la prostitution.

Les mutilations génitales sont internationalement reconnues comme une torture.

La prévention et les projets visant à changer les comportements sont indispensables, mais le risque de poursuites doit faire comprendre que l'incitation à pratiquer des mutilations génitales est également à proscrire.

Le phénomène des mutilations génitales féminines s'accroît en raison de l'immigration. L'année dernière, le nombre de cas a plus que doublé (passant de 6 000 à 13 000). La tradition ne s'arrête pas aux frontières, mais s'exporte. C'est ainsi que des filles risquent de subir des mutilations génitales en Belgique ou lors d'un voyage dans leur pays d'origine.

L'intervenante ajoute que la problématique des mutilations génitales a également été abordée au sein du Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes.

Des auditions ont été organisées.

De commissie voor de Justitie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 25 maart en 2 april 2014.

Ook kan worden verwezen naar het voorstel van resolutie ter bestrijding van genitale vermindering (stuk Senaat, nr. 5-2453/1) dat in de commissie voor de Justitie gelijktijdig werd geagendeerd, en naar de werkzaamheden van het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen dat de genitale vermindering in België heeft besproken.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW ELS VAN HOOF

De indienster verwijst naar de toelichting bij het wetsvoorstel.

Hoewel genitale vermindering reeds is opgenomen in het Strafwetboek en strafbaarstelling wordt voorzien voor de personen die eraan meewerken, worden nog te veel meisjes aan dergelijke praktijken onderworpen.

Voorliggend voorstel strekt tot een uitbreiding van artikel 409 en dit in navolging van de bepalingen van de Conventie van Istanbul. Aldus zou niet enkel de poging strafbaar gesteld worden, maar eveneens het aanzetten of het direct of indirect, schriftelijk of mondeling, reclame maken voor dit fenomeen. Niet enkel de persoon die de vermindering uitvoert, maar ook de persoon die promotie voert rond de vermindering, worden strafbaar gesteld.

Juridisch is dit voorstel geïnspireerd op de wet op de prostitutie.

Genitale vermindering wordt internationaal als foltering erkend.

Preventie en gedragsveranderingsprojecten zijn eveneens nodig, maar met de mogelijke vervolging dient een signaal te worden gegeven dat ook de aanzet tot genitale vermindering moet worden verboden.

Het fenomeen neemt toe door de migratie. Vorig jaar werd het aantal gevallen meer dan verdubbeld (van 6 000 tot 13 000). Tradition stopt niet aan de grenzen maar wordt geëxporteerd. Aldus lopen meisjes het risico de genitale vermindering in België te moeten ondergaan, of wanneer ze naar hun land van herkomst op reis gaan.

Spreekster voegt eraan toe dat de problematiek van de genitale vermindering ook in het adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen aan bod is gekomen.

Er werden hoorzittingen georganiseerd.

III. DISCUSSION

Mme Sleurs renvoie aux débats menés au sein du Comité d'avis, qui estime que les mutilations génitales sont insuffisamment sanctionnées à l'article 409. Le Comité d'avis insiste sur la nécessité d'élargir le champ d'application à «l'incitation» à pratiquer ces mutilations. Il souligne que la législation actuelle prévoit une charge de la preuve trop lourde et que la proposition de loi à l'examen allège cette charge de la preuve en incriminant toute incitation à commettre des mutilations génitales.

Mme Van Hoof souligne que l'on dénombre en France de très nombreux cas de poursuite (plus de cent). Par contre, aucune poursuite n'a encore été intentée en Belgique. En effet, les filles ne sont pas enclines à témoigner quand elles constatent que la communauté qui plaide en faveur des mutilations n'est jamais sanctionnée. Il est important qu'elles se sentent en sécurité lorsqu'elles témoignent.

Mme Khattabi estime que le comité d'avis se prononce essentiellement sur le plan de l'égalité des chances entre les femmes et les hommes. Il appartient à la commission de la Justice de se prononcer sur l'éventuelle incrimination de l'incitation.

M. Mahoux souligne l'importance du problème visé. Le texte à l'examen est un texte essentiel devant encore être adopté avant la fin de la législature.

M. Laeremans estime que la sanction prévue, à savoir un emprisonnement de huit jours à un an, est très légère pour des faits aussi graves, surtout lorsque l'on sait que les courtes peines de prison ne sont pas exécutées en tant que telles.

Mme Van Hoof souligne que la peine prévue pour la complicité peut aller jusqu'à cinq ans, en fonction du degré d'implication de l'intéressé dans les faits incriminés.

Pour le reste, l'on se référera également au rapport relatif à la proposition de résolution visant à lutter contre les mutilations génitales en Belgique (*cf. doc. Sénat, n° 5-2453/3*).

IV. VOTES

Les articles 1er et 2, ainsi que l'ensemble de la proposition de loi, sont adoptés à l'unanimité des 13 membres présents.

Confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

III. BESPREKING

Mevrouw Sleurs verwijst naar de debatten binnen het adviescomité, dat van oordeel is dat de genitale verminking onvoldoende wordt bestraft in artikel 409. Het dringt aan op de nood om het toepassingsveld te verbreden naar de «aanzet tot». Het adviescomité wijst erop dat in de actuele wetgeving de bewijslast te hoog is en dat voorliggend wetsvoorstel die vergemakkelijkt door elke aanzet tot genitale verminking strafbaar te stellen.

Mevrouw Van Hoof wijst erop dat er in Frankrijk heel wat gevallen van vervolging zijn (meer dan honderd). Daarentegen zijn er in België nog geen vervolgingen. Meisjes gaan immers moeilijk getuigen als zij merken dat de gemeenschap die pleit voor de verminking nooit wordt bestraft. Het is belangrijk dat zij zich veilig voelen bij het afleggen van een getuigenis.

Mevrouw Khattabi meent dat het adviescomité zich voornamelijk uitspreekt op het vlak van de gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Het komt aan de commissie voor de Justitie toe te oordelen over de eventuele strafbaarstelling van de aanzet.

De heer Mahoux wijst op het belang van voorliggend probleem. Het gaat om een essentiële tekst die nog voor het einde van de legislatuur moet worden aangenomen.

De heer Laeremans vindt de voorziene strafbepaling, namelijk acht dagen tot één jaar, zeer laag voor dergelijk ingrijpend vergrijp, zeker als men weet dat de korte gevangenisstraffen niet as such worden uitgevoerd.

Mevrouw Van Hoof wijst erop dat de straf voor de medewerking tot 5 jaar kan gaan, afhankelijk van de betrokkenheid bij de uitvoering ervan.

Voor het overige wordt ook verwezen naar het verslag over het voorstel van resolutie ter bestrafing van genitale verminking in België (zie stuk Senaat, nr. 5-2453/3).

IV. STEMMINGEN

De artikelen 1 en 2 en het wetsvoorstel in zijn geheel worden eenparig aangenomen door de 13 aanwezige leden.

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

*
* *

Le rapporteur,
Philippe MAHOUX.

Le président,
Alain COURTOIS.

*
* *

De rapporteur,
Philippe MAHOUX.

De voorzitter,
Alain COURTOIS